

M. ERICH. K...

THEATRVM DIVINVM
to gest,

Divadlo Boží,
Divetám y lidem záj
božně, w spárovaných
w nichž Státní Božbo, wšeho
Gwta Státního w hřt den y pro
gest xřtano / y gřt naučen / hřtcho
Státní má hřt bernd pobil hřtch
Přičm fawte w pšino: y et a hřt
Státní wšob wicy / tře propořta
ni / potřm a f. gwta Boží w gje
pale Božího.

Wšobě Státní a w pšino
KATA 1616.

MINE-RALE	VEGE-TABLE	SENSI-BILE	RATIO-NALE	VIR-TIVS	LVXV-RIA	GV-LA	ACE-DIA
		INTEL-LIGIT	INTEL-LIGIT				
		SENTIT	SENTIT	SENTIT	SENTIT		
		VIVIT	VIVIT	VIVIT	VIVIT	VIVIT	
EST	EST	EST	EST	EST	EST	EST	EST

I. Z Jaké Materie saú Ptácy stvořeni?

II. W Jaké rozdielnosti?

III. K Jakému vžitku a cyli?

IV. Jaké nám na sobě dáwa toto stvořeni?
 Naučení?

O První Částce.

Z Jaké Materie Ptactwo gest stvořeno?

A Zgezně Nlogijsse pisse / ze Ptactwo wsseliké létawé / ro-
wne gako Ryby a hmyz wsseliký wodnj / z wody gest učiněno.
Protož také podobnost ne gednu Ptactwo k rybám má. Ne-
bo gakož ryby w žiwlu subtylném / totž w wodách byt swig
magj / tak ptactwo w powětrj gestě mnohém subtylnějšim
se proletuge : a gakož ryby w wodě prudce běhagj / tak ptácy
prudce w powětrj běhagj : Ryby plautwe / ptácy třídla magj :
Ryby plautwemi k běhu sobě pomahagj / Ptácy třídly swy-
mi se k létání ponahagj : Ryby w wodě lehce se wznášegj /
Ptácy tolikž lehčeho a hbitěho přirozenj gsaú. A tak tedy
gatkž Ryby, tak y Ptactwo létawé, gednostegnanu Materij-
magj / poněwadž z wody oboge to stvořeni učiněno gest.

Divný tedy nerozum gest některých / kterjž w Postě ryby ger-
dj / a ptactwa vjzwati nechaj / gessko z gednoho půwodu / a z
gedné materije gsaú / gatkž ryby, tak y ptácy. Půwod ptac-
ctwa Pán Bůh sám býti ráčj / gatkž počátečně wánwge po-
gednanu mocj swaú Božstau, tak y potom / a posawád při-
wlasiněná ptactwu takowá moc / aby gedno každé pokolenj
ptáčj, sobě podobně množilo / řádem od Boha sobě wzměre-
ným / a požehnánjm geho Božským / oněmž řekl, Ptactwo ať
se rozmnožuge na zemi : gakož se tak děge. Nebo ať ge lidé
wždyčy

wždyčy, gako y ryby / tak y ginať kapagj / a k vžitku obracegi /
a wssak ani ryb w wodách, ani ptáků w powětrj / a na z-
mi rozmnožených wylowiti a wylapaci nemohau.

O Druhé Částce.

O Rozdiě Ptactwa.

Rozdiě Ptactwa může býti tento položen.

I. Gest Wlastnj.

II. Poblé podobnosti.

A Ptactwo wlastně tjm gménem se gměnující gest / kte-
réhož se ku pokrmu na wěššim díle od lidí vjzwa. A z těch
gest Ptactwo

1. Weliké,
2. Malé.

Weliké Ptactwo gest / kteréž wěššihó těla a zrořtu gest nad-
giné / onichž některých swaté Pjssino zegmēna mlwój / gako
o Pštrořu / kterýž gest zewšfeh. Ptáku negwěššj / přewyššj
gicj y Kone s gezdecem geho / a wssak se wzhůru časem swým
wznášj / a Koni y gezdecy geho se posmjwá / ničeho se nezobá-
wá / wegce swá w prachu země skrywá / a počna ge zahjwá-
ti, opauššj ge / aniž se k nim nawracuge / k mladým swým pak
tak se zatworzuge / gakoby gich neměl. Wyprawuge y o Or-
licy, Gestřábu, Lunáku / a gegich powahy rozličné Bůh wy-
swětluge / neb to wsse on sám y stwořil, y řidj, a zprawuge /
gakož swědcj Job, W geho ruce gest dušse wsselikého žiw-
čicha.

Menšj Ptactwo gest nezčislne a množj / y poblé kragin roz-
dielných pokolenj ta y ginať / gatkž kterjž wde přjpadnost lepšj
k bytu a pastwě gegich býwá / protož také z gedné kraginy do
druhé / gatkž wěššj tak y menšj ptactwa gistými časy se přená-
šegj / y zase přiletugj / gako Kžeťas, Čzap, Bwjcála, Wla-
stowice

stowice, Sstřiwánek / a jiné mnohé znagij čas přiletu svého.

Giné pak věci k practwu podobnost magij san / kteréž také lhcagj křjola magie / jako gšau wčelky, wofy, sstřiwové, komašči, a z tím podobně žijaly.

D Třetí Částice.

K jakému vžitku stvořeno gest practwo?

I. Dobrý a výborný cýl, že byl stvořenj Practwa / to samu svědecwj Boží ukazuje: Nebo widěl Bůh wšlechtu practwo / že dobré gest učiněno. A na tom svědecwj každý dospějí mjei můje. A wšak zegněna tito vžitkové mohau wšak zám býti stvořeného practwa.

I. Čjst a Sláwa Boží z tak diwného stvořenj. Nebo ani světlům Nebeským, ani stromům a bylínám, ani rybám ne dal Pán Bůh toho daru / aby mohli hlafjzě Boha chwaliti / jako negprwé hlafjzě spůsob dal Practwu Nebeskému / w rozličných gegich zpěwých a melodych. A to gij byla drushá muzyka od Boha stvořená / prwnj mezi Angelj / nebo plěsali Synové Boží / prwé nežli člověk stvořen byl: a ted drushá muzyka / tež před stvořenjm člověka byla / practwo wšlechtile prospěwugij.

II. Za pokrm gšau lidem gij po pádu / nebo prwé dosti bylo člověk na owocy stromu / ana bylínách způsobných / potom pak y practwo Nebeské, člověku ku pokrmu přidáno pro posylnenj přirozenj geho / když genu strom žiwota k wšj wánj zbráněn gest.

III. A Obětem rozličným některého practwa / Pán Bůh wšwau poručil / zwláště hrdlicet, holubů, a wrabů.

IV. A rozkossí a potěšenj člověka / aby geg Practkové swým libym zpěwem obwěselowali / a zwláště časy některým

mi přjhodným / jakož pak Edo je dosti na postancha zpěwů skawického, sstřiwkého, čjzkového, sstřiwáňkowského, drozdového, kosořového, a gtných Practků wšlechtile prospěwugijých / lidské hlafjy w ménjm y ljbošti přewyslugijých.

V. Vjíwal Pán Bůh pracků k třešťánj z lých lidi / jakož dj Bůh: Toho Edo w mje na poli z domu Geroboamowa / prackey nebeskej gijti budau. A opet / Oho kteréž se posmjwá otcy, a pohrdá poslussenstwjm matky / wylinau křkawcy potocij, aneš sstřjge orlicata.

VI. Vjíwal gich Bůh také ku poslanenj wěrným swým cítelům: jako Holubice Noelowi přinesla rucoljstku zelanau, na důwod toho / že země gij oschla, a potopa přestala. Proročka pak Eliásse křkawce krmil w potoka Karye w čas hladu / nebo přinášeli křkawcy z rozkazu Božího každěš ho dne chléb a maso / a to dwakráte za den, ráno a w večer.

D Čtvrté Částice.

Čemu se učiti máme z practwa létawého.

I. Te nadarmo dj Pšino: Sepřeg se practwa nebeského, a oznámj tobě. A Kryštus Pán dj: Sledte na practwo nebeské z.

Vjme se z practwa nebeského / 1. Wěgně z mnohých, 2. Obzwláště z některých, z mnohých wjme se znáti,

I. Moc Boží diwnau / že practwo takové hbité a létawé učiniti ráčil / gesto žádně jiné stvořenj žiwelně toho nemá / aby se tak wznášeci a létati mēlo / jako practwo nebeské / křeš reš rozkoss swau w powětřj má / a čjm wegšsegj wylungeš čjm bezpečněgšj býwá.

II. Maudroš Boží welišau / jakož w wdělenj practwu nebes

nebeskému vničení rozličných zpěvů / tak y w osobení těchto
 ptactwa vsslechukau barwau a pětným pečím / nacej Báh
 sám Jobowi ukazuge a prawj: Tyli sy dal Pawům trjdo
 pětně/aneš péro Czapu, neš Pstrosu. A y w tom Pán Báh
 rozdišně podělil ge dary swými: Ekteřým piatům dal
 Báh pětný zpěw y pětné pečj/ gako čjzkowi a stehljčtowi/ gá
 ným pětné pečj, a nepřjgemný zpěw / gako Páwowi, a pa
 pausskowi / giným liby zpěw, a proslé pečj / gako Slawičko
 wi, a Sstřiwánkowi. A wssak při wsselíkém ptactwu to
 divoné gest / že swé zpěwy a melodye vničí nevěce se tomu
 od žádného, ale s tím se hned tak rodice swé vničí prokazugi/
 a rozličnosti mnohé w swých zpěwch s divnými proměna
 mi vjswáží gestko lidské dítě gak pracně a dšawho prostěmu
 mlaweni, owssám potom po letech teprw: mnohých, spjwá
 nj a muzyce, wčeno býwá/a mnohy, by wjce wčen byl/do smrti
 žádnému zpěwu vničenímu neš muzyce naučiti se nemůž.

Mat. 6. 15.
 III. Dobrotu Bojj gakož Křystus Pán dj: Jakž boli ptas
 cy Nebeskej ne seji ani ne žnau / ani do stodoł neshromáždugi
 a wssak Otce Nebesky žmij ge: Čjím wjce wám to čim o
 malé wjry?

Mat. 8. 7.
 IV. Opatrnosti a prozřetedlnosti očemž dj Báh: Čjap
 w powětčj žná natiženě časj swé / a hrdlička, y rečáb, y wka
 sstowice stěťj přjstcu swého / lid pak mág nezna staudu ho
 spodinowu / gatkž tedy muzjce čjcy mauděj gšme, a Žakon
 Hospodinů máme. A y gště nabarmo wělá Pšat péro / na
 darmo gšau w Žakoně zběhlj. Ždali toho zahabnili ti mau
 děj: Ždali sau lidé předěšni, a gati? A y slowem hospo
 dinowym pohrdáji / gatkž tedy gest maudrosti gegich?

V. Gednomyšlnosti a lášce / nebo ptactwo sobě podobné
 w swých hauffch drjž se, a ne směšuge / druh k druhu swé se
 táhne, a obšassuge / nybrž sebe wšpoleč liuge bránj, a za
 stáwá

stáwá. Obduj Pán Báh přjklad wšaw wysočeluge wč
 ný chopatrowánj: Že gakož ptácy lěragjce, swých hnyd há.
 gi / tak hagiiti bude hospodin zástupů Jeruzaléma / anobř
 obhaguge wyswobodj geg, pomjgege pomšau záchowá.

VI. Dšawičnému Pána Doha chwaleni, poněwadž ptá
 čkowé počna na swěćání až do večera / a někteřj y časj nočníj
 ho chwali, a ošlawugi zpěwy swými Doha / tak owssám my
 lidé čimti máme: Hospodin žagště dáwá přjčim k pšesánj
 y wnoocy / a pšišnička geho s pobožnými býwá časj wsselike.

Obzwoššeniě pak z někteřých ptáků gest se čemu po wčiti
 k následowánj / y co sobě wžyti k wystraze, Gako

Orlice wčj nebeskych wěcy hledati / a čistaw prawdu Bojj
 mlawati. Těbo Orlice wysoke do oblaků se wznáši / a do
 slunce gšněho ráda patj / tam y zrak swých mladých orlicá
 tek obráće: Tak y my sworchnjch wěcy hledati / nybrž kde gest
 tělo a paštwa nášš / tam se wčerau a myslj pobožnau wznáše
 ti máme / čemuž Křystus Pán wčj čka: Kde gest tělo, tam se
 stěťj y orlice / rozuměgje sebe a swé wčějcy. Což y swatý Pa
 wel wysočeluge: Obcowánj nášš gestit w nebesy ch / odkudž
 y Spasjtele swého očekáwám. A swatý Chřystomus přj
 čně podobenstwj orlice a orlicátek mladých wyswětluge: W
 čimni gšauce orlicemi zde w tomto žiwotě / wznášsegmež se do
 nebe, nybrž y n: do nebe / nebo kde gest tělo, tam y orlice / tělo / gš
 Křyst. Pána pokřtím a paštwa u nášš pro smrt / nebo kdy
 by on nebyl padl ponjženim / myšychom nemohli byti powo
 štati zwyššenim. Kdož sau orlicy přirozeni / k wysočým a
 nebeským wčecm šněřowati a patřiti magj / zemským wčecm
 se neobtěžowati / ale wždycky wzhřiru na slunce sprawedlno
 sti patřiti / zrak myslj ostrý mji / poněwadž štál Páně gest
 orlicátek Bojjch a ne křawců tělešnych.

Žolubice wčj sprošinosi, erpělnosti a tichosti / gšic bez
 T t ij 380

Mat. 11. 6.

Mat. 42. 4.

Mat. 19. 17.

Mat. 24. 28.

Mat. 1. 10.

Chřystof.

Hom. 24.

in 1. Com.

10.

MAA

Mat. 10. 16. žluči zlošti a hořkosti / k čemuž y Kristus Pán nás vede / Duše
ze sprostni jako holubice.

Čtápi vci wděčnosti, a odměňování se za dobrodiny: nebo
oni staré rodiče své krmí, y přenášejí z místa na místo.

Slepice swých kuřátek pod křídla schraňováním / a pro-
stým, gim wšak přigemným wolaním / pokrmu z vst swých
podáváním / y z země wyhrabováním / y proti kuřáků se pos-
stawováním / wkažuge Boží kaskawé nás lidí opatrování / a
rodičů o děti wlastenské, z powinnosti y lásky wstawicně pe-
čování.

Mat. 21. 17. Proč Kristus Pán dj: že chcel mnohokrate
Geruzalémské obywoatele jako slepice shromážduge pod kříd-
la kuřátek swá shromáždit, a wšak nechceli.

Wlastowice kteraž hogi své mladé na zraku oslepené by-
linkau Celidonyi / wci zježenému vživání prostředků od Bos-
ha swočéných / k obognu životu náležejících, y k oswjce-
ni a spásení duše, y k zdrowi těla případných: a zwlastě
aby lidé znali slepotu swau přirozenau / o niž Jan swatý mlu-
wí: Kterýž je gšy bdný, mizerný, chudý a slepý / radimě tobě
aby očí swých pomazal Collirium, aby widěl.

Mat. 17. 12

Kterád wci bedlivosti / kteryž netoliko neobmásta časů při-
letu swého / ale když se w noci vsadí na odpočinní / wgedné
noze drží kamének / gestližeby vsnul / aby rychle geho slysem
zbuzen byl / a tak bedliwau stráž nad sebau y nad gínými
drží.

Mat. 147. 9.

Krkawcy mladí, vci nás Boží opatrování znáti / a k ně-
mu se w potřebách wstati / jakož dj Dawid: Kterýž dáwa
pokrm krkawcům mladým, kteryž wologi k němu. Jte / Kdo
připrawuge krkawcy pokrm ge / když mladí geho k Bohu sly-
němu wologi / a taulagi se sem y tam pro nedostatek pokrmu.

Mat. 18. 41.

Wčelíky wywěngj dobrému rádu a pracowitosti / nebo
magi matku swau / aneb raděj krale gedného / tjm se iždi a
spraw

rugj a pilně snášejí: on pak ke wšemu dohlída, gat se co
dělá / gich ku práci ponauká / a jakož tělo wčelši ma než gi-
ně wčelý, křídla pak menši než gine wčelý, a žihadla žádné
ho. Tak powyšeni w swětste y w duchowni správě, magi
byti dobroctiwj ke wšechněm, žádnému nestoditi, wčelši ká-
wau swau se newynášeti / na wšetko, co. kdy, gat se delati
má, pozor mjei: traupů, zahálčiwých lenochů, sřatkatů,
pochlebníků, zloděgů, netrpěti. Pracujcým dobré práce
osladcowati mezy swým lidem býwati / a oně péci wlastena
stau mjawati.

Wšelike pak práce, a wšlowání, y řádu gegich aby dobrý
cyl, a witek byl, ne jako med / ale jako med / oto wždycky pe-
čowati. A takž zase poddanj ku Panům, a poslucháci k w-
čitelům, a zprawcům duchownim poslušně, a wprjme se mje-
ti / činjce wáli, a rozkazy Pána nebeského a řícnj swých před-
ložných jakožto na místě Božim k správě předstawaných.

Takž y podobensťw rozličná Duch Boží z porowch, a obyče-
gů ptacewa bře / a na lidi obrácý: Jako člověk opaušře-
gý místo, a powolanj swé wšetečně podoben gest ptaku
kteryž blaui, a hnjzdo své zracuge. Jtem / Jakož pták
přes hlavu člověka přeletuge / tak zlořečensťw wšetečně
wynesně nedochází. Jtem Jakož nic nepolapj ten ktery
osydla strogj před obljčegem ptáků, ne žwěti: tak wtruný
cyszých wěcy žadage nečadně / nemá w tom Božho požehná-
ni. Jtem / jakož pták pospýchá do osydla newěda že gest
proti geho žiwotu / tak lidé nečisti, smilni, a cyzoložni / jako
pták do osydla / aneb k smrti své časné y wěčné pospýchaji.
Gatož Koropterwa sřetějí, a nic newysedj / tak kdož dobýwa
starku, wšak s křiwdu / w polowicy dnů swých musy os-
pusřiti geg / a naposledy bude blazen. Gatož holubice křá,
Stat. 18.

T t u j a wlas

a wlastowice piffij : tak pobożij w čas osanžení sami w sobě
 kergj / snášegce těžkosti / a naděje w mklej trpělivě k Bo-
 hu vjzwagj očekawagje wyproščenj.

K wystraze také gšau powahy některých práků / gimž se
 lidště zlé powahy vřazugj / gačo, Pštroš, a karkawec / proti
 káse přirozené činj / že opausšej mladé swé / a proti nim se
 tak zatwřzugi / gačoby gčjch nebylo : činj se vřazugj lidé, na
 přirozenau kásku k swým dětkam se zapomjngagj. Zeshule,
 newděčnosti dokazuge weliké / kdž práčka kteržjgi wysěděl /
 y dosti dlanho wychowal naposledy z žřá / a tjm zlym za
 dobrodinj se odměňuje / odkudž se y přjškowj o newděčných
 vjzwa / Ingratus Cuculus newděčná Zeshule. Sřšňowé, a
 Wofy, znamenagj lidi vřharwé, sřšpawé, škodlivé, a newži-
 tečné / gazyka zlého kteržj nic giného ne vměgj / neř giné toli-
 ko sřšaffowati, přemjcati, pomlanwati, sřšpati / a
 summau wššeligat škoditi / k sobě pak giným žádně
 ho přjstřpu, a práwa nedáwati. Potud
 o stwořenj páteho dne učiněném.

Kapitola VII.

O Stwořenj dne šestého učiněném.

A Womto dni šestém Pán Bůh dwoge Stwořenj učinil
 k, a skutek stwořenj dokonati ráčil : Touž stwočil,

I. Živo-

I. Živočichy některé nerozumné.

II. Člowěka rozumného / ku podoběnstwj
 Obrazu swého.

Artykul. I.

O Žiwowočichu nerozumném šestého dne Stwořeném.

A Ačkoli Pán Bůh wššelky twor dobrý učinil wššak po-
 dlé swé libosti, a mandrosti Božské / chtěl mji gedny tworj,
 nad druhé dokonalejšj, a šlawnějšj / gačozčo Apšštol wy-
 swěcluge, y přjškadem hospodáče bohateho, a rozššaffného /
 a domu y rozličných potřeb geho : že w domu welikém gšau
 nádoby rozdičné některé wěššj, giné menšj, některé pětné /
 giné gěšče pětnějšj / některé na swém místě potřebné, a
 giné gěšče potřebnějšj / některé zlaté, giné sřšjbrné, giné
 dřewěnné, giné kamenné, giné hliněnné, a giné z giné ma-
 terye / y k ginému a ginému cýli / wššak wššecy ku potřebě,
 a vřjeku. Tak Pán Bůh wšširokém domu swém (genž gěš-
 tento swět) také ráčil při skutku stwořenj učiniti / a rozličná
 stwořenj wywešti. Počádek pak ten zachowal je od začat-
 ku k dokonánj / a od nedokonalosti k dokonalému zpřšobu
 swá stwořenj přiwozowal. Nejprwé wššecá nerozumná
 stwořenj / a naposledy člowěka rozumný twor, na swět wy-
 webl. Nejprwé dšm a Panštwj, neb hospodářštwj a hog-
 ný štatek připrawil / a teprwa člowěka kteržjby w tom do-
 mě wladl, učinil. A přebně swědectwj wydal Mojššis
 ocom tworj nerozumném : Řekl také Bůh, wydeg země
 duššj žiwau / gednu každau podle pokolenj swého, howada,
 a země